

12

א"ר שמואל בר
נחמני אמר ר' זנתן 'חופה עצמן של מחשבי
קצין שהיו אוטרים כיון שהגיע את הקץ
ולא בא שוב אינו בא אלא חבה לו שנאמר
אם יחמהמה חבה לו ששא תאמר אנו
מרבין והוא אינו מרבח ח"ל לכן יחבה ה'
לחננכם ולכן ירדם לרחמכם וכי מאד שאנו
מרבכים והוא מרבח מי מעבב מרת הרין
מעבבת וכי מאד שמרת הרין מעבבת אנו
למה מרבין לקבל שטר שנאמר 'אשרי כל
חכילו*

יבנהין 33 ע"פ

13

ג. דבר אחר 'דומה דודי לזכרי' אקרה קנסת ישאל
להקדוש ברוך הוא את אקר לן דיו דיו את דיו דיו
לנפן תחלה 'דומה דודי לזכרי' מה זכרי זה נראה וחזרו
ונקסה נראה וחזרו ונקסה קן גואל קראשון נראה ונקסה
וחזרו ונראה

דענו דבי. קר היניא, פניק

15

אליעזר ואמר רבי אבא אין לך קץ מגולה
ימי' כוזה שנאמר 'ואתם הרי ישראל ענפכם
תתנו ופריכם תשאו לעמי ישראל ונ'

יבנהין 33 ע"פ

16

גאון המקובלים שכורנו רבי שלמה אלישבע בספרו הקדוש (הקדמות
ערוסי) שער ו' פרק ט': 'אמנם התקנה העתידה דכל חמרת ישראל שהם כל
היורים אחרונים דימות המשיח וחיי העוה"ב הנה הם תלויים באמת רק בברית ולא
בזכות, והוא ברית אבות וישראל, והברית לא תוסר לעולם, וכן אמר רבנו חס' בחס'
שבת נ"ה א' דה"ם ושמואל, דזכות אבות תסת אלל ברית אבות לא תסת, וכן הוא
מפורס' בחזרה כסוף קללות דתריב ואף גם זאת כ"י לא מאסתים ולא נאלתים לללוהם
למפר בריתו אתם כי אני ד' אלתיכם, ודרי מפורס' ההבטחה על הברית ישראל שלא
תוסר אפי' כחטא עבדו' רחמי'ל, וכמו שמפורס' שם כפרשה על פגרי גלולים, ואורו
הברית הנה הוא גם לכל יחיד ויחיד מישראל כפרס, וכמיש הגרמי' בס' נצבים ונכיל
כדכינו פיה עיש וכו', דימות המשיח אינו תלוי בזכות ומעשים כלל, וכן שם
בסנהדרין צ"ו סעי' בפלוגתא דר' אליעזר ור' יהושע וכו', ולבסוף שתק ר"א כמי
שמבואר שם, והרי הודה ר"א ג"כ לר"י שהגאולה העתידה אינה תלוי' במעשים טובים
כלל, וכן כתב הרמב"ם בפי' האוינו שהבטחת הגאולה העתידה אין בה תנאי בחשבה
ובעבודה אלא שהוא מוטבט לכוא עכ"פ וכו', וכן מורה כמה מסוקים ביחזקאל ל"ו ל"ו
מבואר שם כמעט בפירוש שהגאולה האחרונה אינה תלוי' בחשבה ומעשים טובים
ללל, והיא בטוחה עכ"פ וכו', והרי לנו מבי' כי הגאולה העתידה אינה תלוי' בזכות
ומעשים כלל'.

איתותי ישרא'ל
זא ק"ב

18

הספקקים בגאולה

"אוי לו לאב שהגלה את בניו, אוי להם לבנים שגלו מעל שולחן אביהם"¹⁵. מצב הגלות הוא
בלתי נורמלי לעם ישראל ולשכינה האלוהית שגלתה עימו¹⁶. ולא להם בלבד, אלא לכל העולם
כולו. וגאולתם של ישראל בעתה ובזמנה, לא בזכותם היא תלויה, ולא במעשיהם ובצדקתם
היא נגרמת. ההכרח וחוק ההנהגה האלוהית הולידו את גאולתם של ישראל, כי מצב הפירוד
בין ישראל למקומם – חייב היה להיפסק. מצב זה בלתי נורמלי לכל היצירה כולה, והמצב
הבלתי נורמלי לא יתמיד¹⁷.

יבנהין 33 ע"פ

וכשם שבנ"י היו צריכים או להתחזק באמונתם ובכסחונם כן מצוה
עלינו כדורינו להתאמין שראויים אנו לגאולה כפי שלימדנו רבינו הגר"מ
חרל"פ זצ"ל:

14

"הגאולה העתידה, לגודל תקפה וגבורתה ונפלאות קדושתה, אין
בכח שום המון מעשים טובים לחייב את הופעתה, והיא כולה מתנת
אלוקים, ולזאת הגאולה העתידה היא "כולו זכאי" או "כולו חייב" שבהיות
הדור כולו חייב ניכר שאין הגאולה לפי ערך המעשים הטובים ומתגלה
חסדו יתברך לישראל עמו" (ממעייני הישועה עמ צג).

5

וכן מפורש ב"לשם": "לעת"ל יתגלה אור הזה שלא בזכות ומע"ט כלל
10 וכמ"ש חנם נמכרתם ולא בכסף תגאלו לא בתשובה ומעשים טובים
ויהיה אז הגילוי הזה בקביעות תמיד. כי לעת"ל יתבטל היצה"ר מכל
וכל. ויהיו אז כולם צדיקים גמורים וכמו כל צבאות העליונים משרתיו
עושי רצונו. ולכן יתקיים אז הגילוי אור דא"א בקביעות תמיד.

15

כל היעודים האחרונים דימות המשיח וחיי העוה"ב, הנה הם תלויים
באמת רק בברית ולא בזכות, והוא ברית אבות וישראל. והברית לא
תופר לעולם. וכן אומר רבינו תם (כתוספת שבת נ"ה א' ד"ה ושמואל) דזכות
אבות תמה אבל ברית אבות לא תמה.

וזהו שאמרו בסנהדרין צ"ח א' אין בן דור כא אלא כדור שכולו זכאי
או כדור שכולו חייב. וע' בהגר"א בתיקון"ו שאמר וודאי באופן השני.
דימות המשיח אינו תלוי בזכות ומעשים כלל, וכן שם בסנהדרין צ"ז
סעי'ב בפלוגתא דר' אליעזר ור' יהושע ולבסוף שתק ר"א וכמו
שמבואר שם והרי הודה ר"א ג"כ לר"י שהגאולה העתידה אינה תלויה
בתשובה ומעשים טובים כלל. וכן כתב הרמב"ם בפי' האוינו שהבטחת
הגאולה העתידה אין בה תנאי בתשובה ועבודה, אלא שהיא מובטחת
לכוא עכ"פ ע"ש.

יבנהין 33 ע"פ

17

"אנו מוצאים אצל חז"ל הגדרה ברורה מאוד של קץ גלותנו. אחרי דף שלם של
חשבונות, והגדרות מיסטיות מאוד מעורפלות, מופיעה הגדרה גלויה מאוד, שאין
גלויה ממנה אין לך קץ מגולה מזה", והוא פסוק ביחזקאל: 'ואתם, הרי ישראל,
ענפכם תתנו ופריכם תשאו לעמי ישראל כי קרבו לכוא'. יש כפסוק זה שני
חלקים: קודם-כל יש ציווי אלוהי לארץ הזאת, שכל-כך הרבה שנים היתה
שוממה, שתתן פירות, ולא לגויים אלא לעם ישראל. וזה מתקשר עם קיבוץ
גלויות – 'קרבו לכוא', וזה הדבר השני.

5

אלה שני הצדדים של הענין ההיסטורי האלוהי האחד הזה, שמתחדשים
עכשיו בתוקנו, על דינו. רש"י מסביר: 'כשתתן ארץ ישראל פריה בעין יפה –
10 רחבה – אז יקרב הקץ, ואין לך קץ מגולה יותר'. עכשיו הקדוש-ברוך-הוא
קצת התפייס עם הארץ בשוממותה. היו זמנים שהקדוש-ברוך-הוא היה 'ברוגו'
אתנו, וזרק אותנו מן הארץ. וגם היה 'ברוגו' עם הארץ הזאת, והשמןן התמיד
בתוכה. גם מצבה הבריאותי היה נורא: מחלות וסרחון באויר עד כדי כך שאנשי
מדע קבעו שיש סכנת נפשות להתיישב כאן. עכשיו, ברוך השם, אין סכנה. זאת
15 ארץ חיינו, ארץ בריאותנו.

20

אס-כן יש לראות כענינים פקוחות, שרכוננו-של-עולם מתפייס אתנו. מתפייס
עם העם על-ידי קיבוץ גלויות, מאמריקה ומרוסיה ומכל העולם – וכשהיו פה
עשרה מיליון יהודים, יזכר באופן חד מאוד שהרוגו הסתלק. כמרכן לגבי הארץ,
שהיתה שוממה ומקוללת, ועכשיו היא מבורכת ונותנת את פיירותיה בעין יפה
יוס-יוס. יש בננות יפות מאוד... ובמקום אחר ענבים יפים ונהדרים... אין לתאר
את שפע הברכה וההצלחה. רכוננו-של-עולם מקבץ פיזור נדחי ישראל, וגם מקבץ
את פיזור הקרקע.

יבנהין 33 ע"פ

וכן ראיתי כספר "מלכושי יו"ט" להקדוש מוידטישוב זצ"ל⁸⁶, שהביא⁸⁷ בשם הר' ר' מנדלי מרימינוב זי"ע⁸⁸, שאמר: שגם הכן השני שכהגדה יהיה לו תיקון בגאולה האחרונה.
והקדוש הנ"ל, מרוכ אהבתו לישראל לא רצה להזכירו בשם "רשע", על כל אמר רק "כן
השני". פוק חזי עד כמה צריך להיות אהבת ישראל (וזה יהיה למוסר השכל לכמה וכמה
שאוחרים קנה המדה בידם למדוד את אחרים לכנותם בשם "רשע"). דאפילו לרשע גמור –
ככן השני שכהגדה – לא היה רוצה קדוש ישראל הנ"ל לקרוא בשם "רשע". וכן מצאתי
בספר "כני יששכר"⁸⁹ כשבע נחמתות⁹⁰, שהביא בשם המקובלים כן, דבגאולה האחרונה
יהיה תיקון אפילו לרשעים הגמורים, וכולם יגאלו.

יבנהין 33 ע"פ